

РЕЗЮМЕ НА ОБОБЩАВАЩИЯ ДОКЛАД ОТ КОЛИЧЕСТВЕНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ

9 национално представителни проучвания за граждани и бизнес: ноември 2022г. – юли 2026г.

ОСНОВЕН ИЗВОД

Шест месеца след въвеждането на еврото в България, преходът към единната европейска валута се оценява като организационно успешен и практически безпроблемен за преобладаващото мнозинство от гражданите и бизнеса. Подкрепата за членството в еврозоната се запазва положителна, въпреки недоволството от ръста на цените, който се очертава като най-сериозният актуален проблем. Краткосрочната обществена критика е концентрирана почти изцяло върху цените и жизнения стандарт, докато дългосрочните очаквания остават преимуществено позитивни. Мнозинството българи определят получената информация като ясна, достатъчна и полезна, което значително е подпомогнало гладкото протичане на процеса.

Ключови показатели към юли 2026 г.

52% : 45%	48% : 36%	82%	74% / 82%	73%-79%
подкрепа срещу неодобрение сред гражданите	позитивни срещу негативни дългосрочни очаквания	вече са свикнали с евромонетите и банкнотите	граждани / бизнес „България се е справила успешно с процеса“	получили са ясна, достатъчна и полезна информация

I. Социален и политически контекст

Присъединяването към еврозоната е част от задълженията, поети с членството на България в Европейския съюз, но до 2020г. темата остава предимно експертна. Поредица от стъпки по реалното членство обаче – като включването на страната ни в ERM II, последвалите законодателни решения, внасянето на искане за конвергентен доклад, опитите за свикване на референдум и окончателното одобрение през юли 2025 г. – я превръщат в централен обществен и политически въпрос. Активната подготовка и публична комуникационна кампания се развиват непосредствено след официалното одобрение от Европейския парламент и ЕКОФИН на 8 юли 2025 г.

Обществените нагласи през този почти шестгодишен период преминават през четири фази: „мълчалив период“ с експертни анализи, но ограничена публична информация; политическо противопоставяне; постепенен ръст на подкрепата; пост-евро период, в който удовлетворението от гладкия преход се съчетава с неудовлетвореност от ценовия ръст. Мониторингът показва, че политическата поляризация не отменя наличието на устойчиво проевропейско мнозинство: 58% оценяват членството в ЕС положително, а 61% не виждат по-добра геополитическа алтернатива за страната.

II. Характеристика на проведените проучвания

Докладът обобщава девет национални проучвания: първоначално измерване през ноември 2022 г. и осем вълни между април 2025 г. и юли 2026 г. Във всяка вълна са интервюирани 1 200 души на 16 и повече години

и 500 представители на ръководния състав на микро, малки, средни и големи предприятия. При гражданите е приложена стратифицирана двустепенна случайна извадка, при бизнеса – стратифицирана типологична извадка, а данните са събрани чрез преки стандартизирани интервюта с таблети (TAPI).

III. Обобщен анализ на нагласите на гражданите и бизнеса

1. Динамика на подкрепата и очакваните ефекти

Първото проведено проучване през ноември 2022 г., показва, че сред гражданите негативните нагласи имат значителен превес (50,4% срещу едва 32,8% позитивни), докато бизнесът още тогава беше преимуществено положително настроен (64,3% срещу 33,3%). Основните обществени страхове бяха от: поскъпване, инфлация, спекула, измами и трудна ориентация в новата валута. Позитивите се свързваха с удобства при пътувания и разплащания, улеснена търговия, финансова сигурност и достъп до кредитен ресурс.

През 2025 г. подкрепата постепенно нарасна: през май достигна паритет, а от юли започна плавен, но устойчив превес на позитивните нагласи. Измереното най-високото равнище преди приемането на еврото, е през октомври 2025 г. – 51,1% подкрепа срещу 43,4% неодобрение. Политическата криза в края на годината и страховете от възможни технически проблеми в първите дни от въвеждането на валутата затвориха леко ножицата, но не обърнаха тенденцията. Така, равносметката през юли 2026 г., шест месеца след въвеждането на еврото, е отново с положителен знак – 52% срещу 45%, въпреки тревогите от неблагоприятната ценова и финансова среда.

Оценките за краткосрочните ефекти са по-критични, тъй като са доминирани от опасения за разходите за живот и жизнения стандарт. Към юли 2026 г. над 80% от анкетираните заявяват, че от началото на годината наблюдават значителен ръст в цените на използваните от тях стоки и услуги. Като позитивна тенденция, но с ограничено въздействие, може да се отбележи преобладаващото вече впечатление за забавяне на темпа в увеличението. По-ранни страхове, като намаляване на заплати и пенсии, промяна на фиксирания курс лев:евро, измами при обмена на левовите наличност и пр. постепенно са загубили значение. Цените остават единственият устойчив масово споделян негатив.

Дългосрочните очаквания са доста по-позитивни: 48% очакват положителни ефекти срещу 36% негативни. Най-често посочваните ползи са удобството при пътуване и разплащане, отпадането на валутния обмен, полесната търговия с европейските държави и по-голямата финансова сигурност. Разминаването между близки и отдалечени очаквания обяснява едновременно наличието на подкрепа за стратегическото по значение присъединяване към еврозоната и критичността към непосредствените социално-икономически ефекти и тяхното публично управление.

След успешния технологичен преход към еврото в следващите месеци дългосрочната оценка ще зависи в най-голяма степен от икономическата политика, ръста на доходите, подкрепата за инвестиции и като цяло – от способността на институциите да осигурят среда и правила, за да се възползва България от възможностите, които еврозоната предоставя.

2. Специфики при отделните социални групи

Подкрепата за приемането на еврото беше и остава най-силна сред по-младите, високообразованите, жителите на София и големите областни центрове, заетите с по-висока квалификация и доходи, както и при хората с опит от обучение, работа, или пътувания в ЕС. Те виждат по-ясни лични и национални дългосрочни ползи. В хода на кампанията беше регистрирана положителна промяна и сред по-колебливите представители на средните поколения в по-малките областни градове, което доведе до промяна в общата подкрепа за процеса.

Най-силни опасения се запазиха сред възрастните, жителите на села и малки населени места, хората с ниско образование и групите, разчитащи преимуществено на плащания в брой. Това потвърди необходимостта от диференцирана комуникация и подкрепа за уязвимите групи, която беше разгърната в хода на кампанията.

3. Бизнесът в прехода към еврото

Бизнесът запазва устойчиво висока и осъзната подкрепа през целия период преди и след въвеждане на еврото. Краткотрайни притеснения бяха регистрирани в края на 2025 г., свързани с двойното обращение, настройването на софтуери, наличността на банкноти и монети в първите дни на годината и риска от грешки в боравенето с новата валута, особено при малките фирми в търговията, услугите и туризма. След първите месеци на 2026 г. тези трудности и страхове бързо отслабнаха, а шест месеца по-късно почти не съществуват.

Независимо от успешната адаптация на бизнеса, шестмесечната оценка за краткосрочните ефекти остава поляризирана – 48% позитивни и 48% негативни оценки. Най-големи оптимисти са средните и големите предприятия, компаниите с европейски партньорства и участниците в международни вериги. Основният посочван проблем от мнозинството компании е ценовият натиск по веригата на доставки: шест от десет мениджъри свързват част от ръста със спекула и недобросъвестни практики. Най-уязвими са микрофирмите, особено в по-малки населени места и в сектори като услуги, търговия, транспорт, строителство и земеделие. Две трети заявяват, че са увеличили цените си. През юли обаче се стабилизира делът на предприятията, които не планират ново повишение, което е индикатор за възможно задържане на ценовите равнища.

Като обща рекапитулация 82% от бизнеса оценява, че България се е справила добре с въвеждането на еврото, 56% не са срещнали затруднения, а 85% не са имали проблеми със счетоводното и данъчното приключване на 2025 г. По-бавен остава процесът по превалутиране на капитала при микро- и малките фирми.

След технологичния успех на процеса, бизнесът все повече започва да гледа на еврозоната като на рамка, създаваща възможности, но не и автоматично гарантираща икономически ръст. В тази връзка, насочва все по-голямо внимание към средата за правене на бизнес, регулациите, законите и конкурентоспособността, а оттам – и към решенията на управляващите в тези посоки.

4. Практическа адаптация към еврото

Проучванията показват, че още преди официалното въвеждане на еврото, значителна част от гражданите имат опит с тази валута – чрез пътувания, картови плащания, онлайн покупки, спестявания и сделки с движимо или недвижимо имущество. През май 2025 г. 49% декларира, че са използвали евро през предходната година, а 73% очакват да се справят сравнително лесно с новата валута. Реалният преход потвърждава тази оценка: през юли 2026 г. 82,5% заявяват, че вече са свикнали с монетите и банкнотите. Доколкото ги има, трудностите са по-чести при монетите (8%), отколкото при банкнотите (2%).

Обмяната на левовите наличности с евро е протекла гладко. До края на януари почти всеки втори гражданин е обменил основната част от левовите си, а останалите малки суми са обърнати през търговската мрежа през януари. Докладите на БНБ потвърждават успеха на тази част от процеса и регистрираните тенденции във финансовото поведение на българите – към края на януари 2026г. са изтеглени 84% от левовите наличности, а към юли – вече близо 95%.

През юли само 3,9% декларира, че изпитват трудности при снабдяването с банкноти или монети. Основните канали за снабдяване са банкомати, ресто от покупки и обслужващи банки.

Въведеното от август 2025г. двойно обозначаване в цените на стоките и услугите първоначално е създавало известно объркване и подвеждане, но като цяло е подпомогнало привикването към новите стойности.

За 68% едномесечният период на двойно обращение е бил достатъчен, 69% лесно са преминали към плащане само в евро, едва 4% съобщават за случаи на връщане на ресто в левове след края на януари. Най-уязвими остават самотно живеещите възрастни, хората с увреждания и лицата в отдалечени населени места, за които местната подкрепа беше особено важна.

5. Информираност: равнище, качество и източници

Информационната кампания започва при ниска самооценка за информираност. До края на май 2025 г. 58-60% се определят като неинформирани, срещу 33-35% информирани. Дефицитите са най-големи сред възрастните, жителите на села, хората с основно образование и учащите се. През юли делът на информираните достига 50%, а през октомври-декември нараства рязко вследствие на разширяването на каналите, печатните материали и включването на местната власт. Официалното въвеждане на еврото заварва общество с висока самооценка за информираност – 76% срещу 21% неинформирани.

Оценката за качеството на получената информация през юли 2026 г. е много висока: 73% я определят като достатъчна, 78% – като ясна и разбираема, а 79% – като полезна. Данните показват съответствие между комуникираните правила и реалните стъпки по прехода, което подпомага увереността на хората в собствената им способност да се справят.

Нараства и реалната запознатост с конкретните аспекти и етапи в хода на процеса. Делът на гражданите, които знаят, че двойното обращение трае един месец, се увеличава от 19% през юли до 58% през декември; при бизнеса – от около една трета до 71%. Познанието за периода на безплатна обмяна на левове в евро нараства от 34% на 51% сред гражданите и от 48% на 66% сред бизнеса. През декември 49% вече знаят, че рестото по правило се връща в евро, а 44% от гражданите и 72% от бизнеса са запознати с автоматичното преобразуване на договори, ипотеки и лизинги. Основните източници остават телевизията, интернет сайтовете и социалните мрежи. Информационното покритие е високо и нараства във всички използвани канали.

6. Оценка за процеса на преход към еврото и дейността на ангажираните с него институции

Рекапитулацията за организацията на процеса по въвеждане на еврото показва един от редките случаи в България на висока и увеличаваща се удовлетвореност от цялостен, сложен и засягащ практически всички граждани социален процес. Сред широката общественост положителните оценки нарастват от 72% през януари на 83% през февруари и до 93% през юли 2026 г.; сред бизнеса – съответно от 81%, на 86% и на 94%. Делът на изцяло позитивните оценки също се увеличава, което показва, че първоначалните затруднения са били ограничени и бързо преодоленни.

Обобщаващият индикатор потвърждава успешния характер на прехода: 74% от гражданите и 82% от бизнеса смятат, че България се е справила успешно с въвеждането на еврото. Негативните оценки са многократно по-ниски – между 13% и 16%. Това е особено значимо на фона на ниското общо институционално доверие и политическата нестабилност в периода.

Най-висока оценка за дейността и ангажираността си в процеса на приемането на еврото получават Българската народна банка и търговските банки – около 80%. Министерството на финансите, общините и Националната агенция за приходите също имат ясно положителен баланс с оценки между 45% и 55%. При Комисията за защита на конкуренцията и Комисията за защита на потребителите критичните оценки (40–45%) преобладават над положителните (20–25%). Основната причина е усещането за недостатъчно ефективно противодействие на спекулата и ценовите злоупотреби. Основната критика е, че контролът върху необоснованото поскъпване е недостатъчен, няма конкретни резултати от проверките, които да водят до понижение на цени, санкции или трайна промяна в поведението на търговците.

Това е най-важният риск за бъдещите нагласи. Ако ценовият натиск продължи да се възприема като неконтролиран, положителната оценка за техническото въвеждане на еврото няма да се превърне в по-широко доверие към еврозоната и институциите.

Обобщение и изводи

- Стратегическата подкрепа за еврозоната се запазва положителна, включително в период на силно ценово недоволство.
- Ключовото противоречие е между скептични краткосрочни оценки, концентрирани върху цените, и преимуществено позитивни дългосрочни очаквания.
- Практическата адаптация е бърза: повечето граждани свикват с валутата, обменът и двойното обращение протичат без масови затруднения.
- Ръстът на информираността и високите оценки за ясна, достатъчна и полезна информация са важни фактори за спокойния преход.
- Координацията между институциите, доброто планиране и широката разяснителна кампания са основни предпоставки за успеха.
- След приключването на валутния преход общественото внимание се измества към икономическите политики, контрола върху ценовите злоупотреби, защитата на покупателната способност, конкурентоспособността и средата за правене на бизнес.